

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: Hana Holzäpfelová

Vysoká škola: Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích,

Aprobace: Bi-NJ/SŠ

Pedagogická fakulta

Katedra: biologie

Oponent diplomové práce:

Datum odevzdání posudku: 24.5.2010

PaedDr. Radka ZÁVODSKÁ, Ph.D

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Biota zaplaveného kamenolomu u obce Hradec u Stodu: využití lokality v terénní výuce
(téma)

Předložená práce obsahuje 107 stran textu, 24 stran příloh a cituje 64 literárních pramenů. Cílem diplomové práce Hany Holzäpfelové bylo charakterizovat lokalitu kamenolomu u obce Hradec u Stodu z geologického a ekologického hlediska, zmapovat faunu a floru dané lokality a navrhnout využití zájmové oblasti k terénní výuce biologie a přírodopisu.

V teoretické části diplomové práce se autorka zaměřuje na historii zájmového území (na základě zápisů z kronik) a na charakteristiku horniny ruly, která se v kamenolomu těžila.

Nejsou uvedeny žádné literární zdroje, které by se danou lokalitou dříve zabývaly, takže průzkum autorky v rámci řešení diplomové práce je prvním počinem přinášejícím údaje o fauně a flora dané lokality. Součástí teoretické části je rovněž kapitola Obecně ekologické charakteristiky sledované lokality, v níž je uvedena obecná charakteristika ekosystému rybník, vodních organismů a krátkodobých změn biocenóz bez zřetelnější konkretizace k dané lokalitě. Návaznost k této části teoretického úvodu se výrazněji nepromítá ani ve vlastní práci, v níž se autorka zaměřuje převážně na determinaci organismů, méně na postizení ekologických vztahů (v zájmovém ekosystému) a to i v typech úkolů, jež jsou součástí didaktického využití lokality ve výuce biologie. Mohla by autorka uvést konkrétní příklady biologických rytmických změn, které mohla u zájmových biocenóz vysledovat?

Výsledky průzkumu výskytu přírodnin uvádí Hana Holzäpfelová v přehledných tabulkách, v nichž jsou jednotliví zástupci (druhy či rody) zařazeny do botanického a zoologického systému. Bylo by vhodné uvést, podle kterých systémů byli zástupci členěny -pravděpodobně podle systému používaných ve středoškolských učebnicích Kubát a kol.(1998) a Papáček a kol. (2000)? Autorka se ve svém průzkumu zaměřila na zástupce významné z hlediska jejich didaktického využití, což je zcela v souladu s cílem diplomové práce. Z tohoto důvodu je naprosto adekvátní určení významných rodů (houby, řasy, lišejníky, nálevníci), přesto by byla dle mého názoru vhodná druhová determinace alespoň některých hub (např. holubinka, penízovka), lišejníků (např. dutohlávka) či nezmara, zvláště když všechny mechy jsou určeny do druhu. Nebyli nalezeni žádní zástupci stopkovýtrusých hub, které nevytvářejí plodnice? Z kapradin a přesliček se v kamenolomu vyskytují kapraď samec a přeslička rolní: Které didakticky významné znaky byste žákům uvedla pro rozlišení papratky samičí a přesličky lesní? Na str.36 je uvedeno, že mezi hmyz patří rovněž pavoukovi (věřím, že se jedná pouze o stylistickou chybu, jak je patrné ze správného taxonomického členění uvedeného v tabulkách na str. 39-44.) Vyskytuje se v širším okolí Hradce u Stodu ježek východní?

Důležitou částí diplomové práce Hany Holzäpfelové je návrh využití zájmové oblasti ve výuce biologie/přírodopisu. Znalost přírodních poměrů lokality dovedla autorka vhodně využít v návrhu exkurze a vypracování úkolů zaměřených především na determinaci rostlin, mechů a lišejníků, bezobratlých živočichů a na geologické zkoumání. Exkurze je pojata jako samostatná práce žáků, kdy

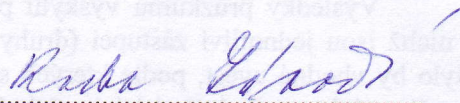
mají řešit jednotlivé úkoly podle písemných instrukcí. Žáci postupně projdou tři stanoviště, na závěr exkurze jsou úkoly zhodnoceny, některá pozorování a úkoly jsou řešeny po skončení exkurze ve škole (např. sbírka mechů a lišejníků, mikroskopické pozorování mechů, řas, planktonu). Exkurze nemá jasně vymezenou cílovou skupinu žáků, autorka uvádí, že je exkurze připravena pro výuku biologie/přírodopisu. Tato nejednoznačnost v zaměření na určitou věkovou skupinu přináší určité didaktické rozpory, které se projevují v nevyvážené náročnosti úkolů, nedostatečné návaznosti na učivo biologie/přírodopisu, různé úrovni metodických postupů potřebných k řešení praktických úkolů. Důraz na samostatnou práci s určovacími klíči různého typu (potřeba nejméně 7 různých určovacích klíčů!), znalost latinských názvů (úkol 4.3), samostatné sběry jsou spíše určeny středoškolákům (pak by bylo vhodnější v úkolu 5.2 uvést typy květenství přesněji než „květenství z bílých kvítků“ či „květenství lidově nazývané kočičky“). Na druhou stranu, řada úkolů je zaměřena na známé zástupce rostlin a bezobratlých a mohli by je zvládnout i studenti nižšího stupně gymnázií. Škoda, že autorka nerozlišila rozdílné úrovně (i s přihlédnutím k úkolům vyžadujícím znalosti z neživé přírody) obtížnosti úkolů a více nevystihla různé potřeby a schopnosti (znalosti, dovednosti, samostatnost, časová náročnost, písemné instrukce, různá úloha učitele- dohled, rada, spolupráce) mladší a starší věkové kategorie studentů osmiletých gymnázií.

Velmi pěkně je zpracován žákovský miniatlas k určování mechů (ale proč není uveden obrázek játrovky?), autorská fotografická dokumentace, která je součástí pracovních listů, motivace k plnění úkolů (detektivní příběh). U autorských řešení bych přivítala skutečné autorské nákresy, ne pouze převzaté nákresy z klíčů (navíc bez měřítko k porovnání velikosti u mikroskopických organismů- str. 91).

Několik drobných připomínek a otázek: české rodové názvy se píše s malým počátečním písmenem (str. 100), co znamená větrosnubnost a hmyzosnubnost (tabulka v příloze 6), který typ plodu má růže šípková (str. 77), při zhotovení nativního preparátu je vhodnější použít pouze 1 lístek měříku (str.70), některé převzaté nákresy či fotografie jsou neostře (např. miniatlas). V seznamu literatury se vypisují všichni autoři, ne jen např. Čihař J. a kol., Valla M. a kol., Vlček V. a kol. V angličtině se píše „locality“, ne „locality“.

Závěr: Autorka prokázala schopnost samostatné práce v terénu při určování přírodnin, dokázala vybrat didakticky vhodné typy přírodnin a zpracovat v praxi dobře využitelné náměty úkolů pro exkurzi do kamenolomu Hradec u Stodu. Z celé práce je vidět autorčino zaujetí danou tematikou, které se projevuje rovněž v její osvětové činnosti v místě bydliště a určitě se projeví i v Hančíně budoucí pedagogické praxi.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: velmi dobře

Podpis oponenta diplomové práce

V Č. Budějovicích dne 24.5.2010

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------